

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра фінансового менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан
доц. Андрій СТАСИШИН

«29» серпня 2024 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОХОДЖЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(код та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма: Фінанси, митна та податкова справа
(найменування)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2024

Методичні рекомендації щодо проходження та захисту навчальної практики для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітнього ступеня бакалавр денної форми навчання.

«29» серпня 2024 року – 34 с.

Розробники:

Наталія СИТНИК – зав.кафедри фінансового менеджменту, д.е.н., професор;
Юлія ШУШКОВА - професор кафедри фінансового менеджменту, д.е.н., професор;
Оксана ЗАХІДНА – доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент;
Віра КРУГЛЯКОВА – доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Наталія СИТНИК

ЗМІСТ

	стор.
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	4
1.1. Мета і завдання навчальної практики	4
1.2. Компетентності та результати навчання	5
2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	6
2.1. Обов'язки керівника практики від кафедри	6
2.2. Обов'язки керівника практики від кафедри	6
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	7
4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	7
Варіант 1. Фінансова система України	8
Варіант 2. Фінанси суб'єктів господарювання	8
Варіант 3. Банківська система України	8
Варіант 4. Податкова система України.	9
Варіант 5. Бюджет і бюджетна система	9
Варіант 6. Страхування та страховий ринок	9
Варіант 7. Митна система України	10
5. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ЗВІТУ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	10
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО НАВЧАЛЬНУ ПРАКТИКУ	14
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	18

ДОДАТКИ

Додаток 1. Титульна сторінка звіту про проходження навчальної практики

Додаток 2. Зразок оформлення структурної компоненти «ЗМІСТ»

Додаток 3. Зразок оформлення структурної компоненти «ВСТУП»

Додаток 4. Зразок оформлення аналітичної частини звіту (пункт 4.«Аналіз.....»)

Додаток 5. Зразок оформлення структурної компоненти «ВИСНОВКИ»

Додаток 6. Зразок оформлення «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»

Додаток 7. Бланк висновків керівника практики про проходження навчальної практики та підготовку звіту практики

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Програма навчальної практики здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» з галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (освітні програми «Фінанси, митна та податкова справа» та «Фінансовий менеджмент») розроблена відповідно до законодавства у сфері вищої освіти України: Закону «Про вищу освіту», Закону «Про освіту», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Львівського Національного університету імені Івана Франка, затвердженого Вченою радою Університету 26 квітня 2021 року (протокол №8/4), Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Відповідно до навчального плану та інших документів, що регулюють освітній процес, навчальна практика є обов'язковою компонентою підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за обраною освітньою програмою («Фінанси, митна та податкова справа»). Керівництво навчальною практикою здійснюється на кафедрі фінансового менеджменту.

Базою навчальної практики є кафедра фінансового менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка. Навчально-методичне керівництво навчальною практикою здійснюється на кафедрі фінансового менеджменту.

Тривалість практики:

№ з/п	Назва практики	Семестр	Число тижнів/днів	Кількість кредитів	Число годин	Форма звітності
1	Навчальна	2	2/14	3	90	Диф. залік

1.1. Мета і завдання навчальної практики

Метою навчальної практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань зі спеціальності та розвиток професійних якостей майбутнього фахівця з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Завданням проходження навчальної практики є ретельне вивчення, опрацювання та закріплення питань, що розглядалися під час лекцій та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, а саме:

- поглиблення та розширення знань з курсів загальнооекономічної та професійно-орієнтованої підготовки;
- визначення місця майбутнього спеціаліста у сфері фінансів;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із професійними вимогами до спеціаліста, необхідними практичними вміннями та навичками;
- поглиблення знань щодо структури та принципів побудови фінансової системи;
- розширення знань щодо змісту і принципів будови бюджетної системи;

- посилення розуміння сутності та типів банківських систем;
- розвиток знань щодо податкової системи та податкової політики;
- поглиблення знань щодо поняття та принципів митної політики України;

- посилення розуміння принципів та видів страхування;
- розширення знань щодо основ функціонування фондового ринку.

У процесі підготовки звіту про навчальну практику здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, які не дозволяють наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування.

1.2. Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях фінансової системи.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Кафедра забезпечує виділення керівників практики; виконання програми практики й високу якість її проведення; здійснення контролю за організацією й проведенням навчальної практики здобувачів з дотриманням її строків і змісту.

2.1. Обов'язки керівника практики від кафедри

Керівник практики від кафедри здійснює безпосереднє навчально методичне керівництво практикою здобувачів вищої освіти.

У термін проходження практики керівник:

- видає кожному здобувачу конкретні завдання, що підлягають виконанню, строки підготовки й захисту звітів;
- забезпечує належну якість проходження практики здобувачами, її відповідність навчальному плану й програмі;
- проводить регулярні консультації щодо вирішення завдань практики;
- надає пропозиції кафедрі щодо удосконалення практичної підготовки.

2.2. Обов'язки керівника практики від кафедри

При проходженні практики здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- розпочати і завершити практику у визначений термін;
- якісно й творчо ставитися до виконання усіх завдань, що передбачені програмою практики;
- дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки при проходженні практики;
- виконувати усі розпорядження керівника практики, у встановлений термін бути присутнім на консультаціях керівника практики;
- в обумовлений графіком навчального процесу термін оформити документацію з виконання практики, представити керівникові практики звіт і захистити його.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Зміст практики	Кількість днів практики
1	Інструктаж із практики, видача завдань із практики	0,5
2	Ознайомлення із законодавчо-нормативними актами, що регламентують діяльність ЗВО, а також внутрішніми нормативними документами Університету	0,5
3	Виконання завдання із підбирання літератури та джерел в мережі Інтернет	1
4	Підбір статистичного матеріалу для здійснення аналізу	3
5	Виконання завдання згідно варіантів	5
6	Оформлення списку використаних джерел за темою роботи	1
7	Оформлення звіту із навчальної практики та здача його на кафедру для реєстрації	3
	Усього:	14

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Під час практики здобувачу вищої освіти присвоюється варіант згідно табл. 4.1. Відповідно до теми здобувач вивчає теоретичні питання, ознайомлюється із актуальними аналітичними даними та робить відповідні висновки, які повинні знайти відображення у звітах за результатами практики.

Таблиця 4.1

Відповідності варіантів

Номер варіанту	Номер здобувача згідно списку групи
Варіант 1	1; 8; 15; 22.
Варіант 2	2; 9; 16; 23.
Варіант 3	3; 10; 17; 24.
Варіант 4	4; 11; 18; 25.
Варіант 5	5; 12; 19; 26.
Варіант 6	6; 13; 20; 27.
Варіант 7	7; 14; 21; 28.

Звіти з навчальної практики повинні відображати опрацьований матеріал, мають бути оформлені згідно вимог та складатись із структурних компонентів, представлених у кожному варіанті.

Варіант 1. Фінансова система України

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Сутність фінансової системи України, її будова та властивості (3-4 с.)
2. Характеристика сфер та ланок фінансової системи України (3-4 с.)
3. Сутність, функції та призначення фінансового ринку (3-4 с.)
4. Аналіз розвитку фондового ринку України впродовж останніх трьох років (3-4 с.)
5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Варіант 2. Фінанси суб'єктів господарювання

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та роль у складі фінансової системи (3-4 с.)
2. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання та управління ними (3-4 с.)
3. Фінансові результати діяльності підприємства (3-4 с.)
4. Аналіз фінансових результатів до оподаткування великих та середніх підприємств впродовж останніх трьох років (3-4 с.)
5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Варіант 3. Банківська система України

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Сутність банківської системи. Історія розвитку банківської системи України (3-4 с.)
2. Структура банківської системи України. Функції НБУ та комерційних банків (3-4 с.)
3. Депозитні та кредитні операції банку: сутність та класифікація (3-4 с.)

4. Аналіз стану зобов'язань банків та наданих клієнтам кредитів впродовж останніх трьох років (3-4 с.)

5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Варіант 4. Податкова система України

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Сутність, функції та види податків (3-4 с.)

2. Сутність податкової системи та принципи її побудови (3-4 с.)

3. Історія розвитку податкової системи України (3-4 с.)

4. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України впродовж останніх трьох років (3-4 с.)

5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Варіант 5. Бюджет і бюджетна система

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Призначення бюджету в економіці. Економічна сутність бюджету, його ознаки (3-4 с.)

2. Бюджетна система та бюджетний устрій. Принципи, на яких ґрунтується бюджетна система України (3-4 с.)

3. Характеристика бюджетного процесу в Україні (3-4 с.)

4. Аналіз стану бюджетної системи України впродовж останніх трьох років (3-4 с.)

5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Варіант 6. Страхування та страховий ринок

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Економічна природа та сутність страхування (3-4 с.)

2. Завдання і функції страхування (3-4 с.)
  3. Види страхування (3-4 с.)
  4. Аналіз стану страхового ринку України та його складових впродовж останніх трьох років (3-4 с.)
  5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)
- Перелік використаних джерел.
Додатки.

Варіант 7. Митна система України

Вступ: актуальність теми, мета дослідження, завдання, які необхідно виконати для досягнення мети (2 с.)

1. Характеристика митної системи України (3-4 с.)
  2. Поняття та принципи митної політики України (3-4 с.)
  3. Сутність митно-тарифних відносин. Митно-тарифне регулювання (3-4 с.)
  4. Аналіз експортно-імпортних операцій України впродовж останніх трьох років (3-4 с.)
  5. Висновок. (На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формулюються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим) (2 с.)
- Перелік використаних джерел.
Додатки.

5. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ЗВІТУ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

На основі зібраного під час практики фактичного матеріалу та здобутих знань здобувач, відповідно до програми практики, складає звіт про навчальну практику.

Звіт повинен відповідати таким вимогам: чіткість, лаконічність, повнота висвітлення. При використанні у звіті матеріалів з підручників, навчальних посібників, статей тощо обов'язковим є посилання на відповідне літературне джерело. Звіт повинен містити насамперед зібраний та відповідним чином опрацьований, систематизований і проаналізований фактичний матеріал, одержаний під час проходження практики.

Виконаний і оформлений у відповідності з вимогами цих методичних рекомендацій звіт про навчальну практику, подається здобувачем на кафедру для реєстрації.

Зареєстрований на кафедрі звіт про навчальну практику передається керівнику практики для перевірки. Звіт про навчальну практику здобувач вищої освіти захищає перед комісією.

Звіт про проходження навчальної практики повинен мати таку структуру:

1. Титульну сторінку (*Додаток 1*).
2. Зміст (*Додаток 2*).
3. Вступ (*Додаток 3*).
4. Основна частина (*Додаток 4*).
5. Висновки і пропозиції (*Додаток 5*).
6. Список використаних джерел (*Додаток 6*).
7. Додатки, якщо вони є (у вигляді таблиць, схем, статистичних звітів тощо).
8. Висновок керівника практики про проходження практики (*Додаток 7*).

Звіт обсягом 20-25 ст. повинен бути надрукований на окремих аркушах канцелярського паперу та підшитий у папку.

Титульну сторінку потрібно оформити за зразком, поданим у *Додатку 1*.

Зміст подають на початку звіту з найменуванням та номерами початкових сторінок усіх передбачених тем і пунктів (якщо вони мають назву), зокрема, вступу, висновків, додатків тощо. Зразок оформлення змісту подано у *Додатку 2*.

У **вступі** (обсяг 2 сторінки) потрібно зазначити актуальність теми, обґрунтувати мету та основні завдання навчальної практики. Також необхідно коротко торкнутися змісту кожного пункту звіту, охарактеризувати основні джерела даних, які будуть використовуватись при написанні звіту практики. Приклад оформлення вступу відображено у *Додатку 3*.

Основна частина звіту практики передбачає більш глибокий розгляд визначених пунктів теми відповідно до варіантів. Кожен пункт починають із нової сторінки.

Основна частина звіту практики повинна містити: загальну характеристику стану проблеми, що досліджується; основні теоретичні положення з обраної теми; аналітично-дослідницький та/або розрахунковий елемент. Деталізація питань залежить від тематики дослідження та узгоджується з керівником практики. Для розкриття теми, необхідно використовувати цифрові та статистичні дані Міністерства фінансів України, Національного банку України, Державного служби статистики України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України та ін.

Цифровий матеріал повинен бути представлений у вигляді таблиць, схем, діаграм та графіків, які ілюструють викладені теоретичні положення і слугують базою обґрунтованих висновків і пропозицій. Обов'язковим є посилання на використані джерела літератури, наприклад “[5]”. Приклад оформлення аналітичної частини роботи подано у *Додатку 4*.

Наприкінці звіту здобувач вищої освіти повинен зробити загальні **висновки** (обсяг 2 сторінки) на основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із проблеми дослідження. Висновки мають повністю

відповідати поставленим завданням та бути пронумерованими. Із зразком оформлення висновків можна ознайомитись у *Додатку 5*.

У кінці наводять *список використаних джерел та додатки*. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у *Додатку 6*.

Список використаних джерел повинен складатися з найменувань не менше 10 позицій і має бути оформлений згідно з вимогами Міжнародного стандарту якості ISO 9001:2015.

Для повноти представлення результатів навчальної практики до додатків можна включити допоміжний матеріал:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- звітні, статистичні матеріали;
- ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Опісля звіту в роздрукованому варіанті подається бланк для зазначення висновку керівника практики щодо проходження навчальної практики здобувачем, а також оцінювання самого звіту про навчальну практику (*Додаток 7*).

Звіт оформляється за допомогою текстового редактора MS Word на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм):

- основний кегль – Times New Roman, розмір кегля – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5, вирівнювання по ширині;
- абзацний відступ – 1,25;
- поля – верхнє та нижнє – 20 мм; ліве – 25 мм, праве – 10 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору. Щільність тексту має бути однаковою. Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, назви пунктів та інші, включаючи “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру), напівжирним шрифтом. Кожну структурну частину треба починати з нової сторінки. Крапка у кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, то їх розділяють крапкою.

Примітка. Структурні частини “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” не нумеруються. Нумерація сторінок, пунктів, малюнків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знаку №.

Нумерація аркушів роботи повинна починатися з титульного аркуша і бути послідовною. Нумерують сторінки арабськими цифрами у правому верхньому куті. На титульному аркуші, змісті та першій сторінці вступу номер не ставиться. Сторінки з додатками і списком літератури включаються у наскрізну нумерацію. Номер сторінки проставляється у правому верхньому кутку сторінки без будь яких знаків, тобто без крапки у кінці, без виділення рисками, дужками тощо.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) називаються рисунками, які нумеруються послідовно у межах розділу або наскрізно (якщо рисунків не багато) арабськими цифрами. Якщо рисунків багато, то номер рисунка має складатися із номера пункту і порядкового номера рисунка, розділених крапкою з жирним виділенням, наприклад “**Рис. 1.2.**” (другий рисунок першого

пункту), а далі йде назва рисунка. При посиланні на рисунок в тексті перший раз необхідно вписувати його повний номер, наприклад, “(рис.1.2)”. Подальші посилання на рисунки виконуються разом із скороченим словом “дивись”, наприклад “(див.рис.1.2)”. Рисунки мають розташовуватись одразу після посилання на них у тексті. Якщо на даній сторінці немає місця, то їх необхідно розташувати на наступній сторінці. Рисунки розташовують у зручній для ознайомлення формі тобто, щоб для вивчення цього рисунка сторінку не треба було повертати, а якщо повертати, то за годинниковою стрілкою. Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під рисунком з абзацного відступу.

Таблиці у роботі нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті пишеться слово “Таблиця” із зазначенням її номера курсивом. Номер таблиці складається із номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою. У кінці номера таблиці крапка не ставиться, наприклад “*Таблиця 1.2*” (друга таблиця першого пункту). При посиланні на таблицю в тексті вказують її повний номер, а слово “Таблиця” пишуть у скороченому вигляді, наприклад “(табл.1.2)”. Під словом “Таблиця” розміщується заголовок таблиці симетрично до форми таблиці (по центру). Слово “Таблиця” і заголовок починаються з прописної букви. Назва не підкреслюється.

Таблиці потрібно розташовувати після першої згадки її у тексті так, щоб її зручно було розглядати без повороту сторінки або з поворотом її за годинниковою стрілкою. Якщо на даній сторінці немає місця, то таблиці розташовують на наступній сторінці у зручній для ознайомлення формі. При переносі таблиці на наступну сторінку нумерацію колонок необхідно повторити, а над нею розмістити слова “Продовження табл.” із зазначенням її номера, наприклад “*Продовження табл.1.2*”. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, при цьому назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою у межах одної сторінки. Заголовки граф таблиці пишуться з великої букви. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Якщо текст, який повторюється у графі таблиці складається з одного слова, то його можна замінити крапками; якщо текст повторюється і складається з двох чи більше слів, то при першому повторенні його замінюють на слова “Те ж”, а далі – крапками. Замість цифр, марок, знаків, букв, математичних символів крапки не допускаються. Якщо цифрові дані у якомусь рядку таблиці не наводяться, то у ньому ставиться прочерк.

Формули в звіті (якщо їх більше одної) нумерують у межах тем. Номер формули складається з номера пункту і порядкового номера формули у пункті, між якими ставиться крапка. Номер формули пишеться біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули (якщо формула велика, то на рівні нижнього рядка формули до якої він відноситься) в круглих дужках, наприклад “(2.2)” (друга формула другого пункту).

Пояснення позначень символів чи числових коефіцієнтів наводиться безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони подані у формулі.

Це пояснення подається з нового рядка, починаючи зі слова “де”, двокрапка після якого не ставиться. Значення кожного символу чи числового коефіцієнта подається з нового рядка. Розмірність одного і того ж параметра у межах роботи має бути однаковою. При посиланні у тексті на формулу, необхідно подати її повний номер у дужках, наприклад, “У формулі (1.2)”. Рівняння і формули виділяються з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка.

До списку використаних джерел включаються усі використані матеріали, які розташовуються за алфавітом або у порядку посилань на них у тексті. Список використаних джерел оформляють відповідно до сучасних вимог (ДСТУ 8302:2015).

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку посилань у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими буквами з першої прописної симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими буквами з першої великої друкується слово “Додаток ...” і велика літера української абетки, наприклад “Додаток А”, “Додаток Б”. Додатки слід позначати послідовно відповідно до букв алфавіту, за винятком букв Г, І, Є, І, Й, О, Ч, Ь.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО НАВЧАЛЬНУ ПРАКТИКУ

Для формування загальної оцінки за звіт про проходження виробничої практики зі спеціалізації враховують оцінку керівника практики від кафедри та оцінку за захист звіту. Загальна оцінка за звіт становить 100 балів, зокрема: оцінка керівника від кафедри – 50 балів; захист звіту – 50 балів.

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Повнота звіту про навчальну практику (відповідно до поставлених завдань) та своєчасність його подання для захисту на кафедрі	50
2	Захист здобувачемм звіту про навчальну практику (уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати практики; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки здобувача)	50
РАЗОМ		100 балів

Шкала та критерії, за якими оцінюється якість, повнота складання звіту про навчальну практику:

42-50 балів:

– звіт про навчальну практику оформлений у відповідності до вимог і поданий до захисту у визначений кафедрою термін;

– в звіті міститься розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; здійснено опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, є обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; використано актуальні фактичні та статистичні дані, матеріали останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; – здобувач вищої освіти оволодів навиками дослідної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, пропозицій.

33-41 бал:

– пункти завдання розкриті, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру:

– недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; – мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту.

26-32 бали:

– мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту; – допущені граматичні та стилістичні помилки;

– недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності, мають місце неточності у представленні аналітичних даних.

Менше 26 балів:

– звіт про навчальну практику оформлений із численними помилками або не в повному обсязі;

– оформлення звіту не відповідає вимогам;

– недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності, мають місце суттєві помилки аналітичних даних;

– зміст звіту не розкрито.

Звіт про проходження практики до захисту не допускається, якщо оцінка якості та повноти складання звіту становить 25 і менше балів.

Критерії оцінювання захисту звіту про проходження практики:

1) Уміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження (максимальна кількість балів – 30):

30 балів – здобувач чітко і повно розкриває мету та завдання практики, вільно володіє матеріалом поданим у звіті, презентує результати дослідження та аналізу, глибоко аргументує зроблені висновки.

20-29 балів – здобувач розкриває мету та завдання практики, володіє матеріалом поданим у звіті, однак висвітлює результати дослідження та аналізу не в повній мірі, не достатньо повно аргументує висновки.

1-19 балів – здобувач не зовсім володіє матеріалом поданим у звіті, висвітлює результати дослідження та аналізу не в повній мірі, не демонструє чіткого розуміння результатів дослідження та аналізу даних.

0 балів – здобувач неспроможний викласти основні результати дослідження.

2) Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання (максимальна кількість балів – 20):

16-20 балів – здобувач надає повні, глибокі, обґрунтовані, логічні та вичерпні відповіді на поставлені питання. Захищає власний погляд, уміє вести дискусію.

11-15 балів – здобувач надає глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання із незначними випадковими похибками, які суттєво не впливають на її повноту та змістовність.

1-10 балів – здобувач надає неповні, поверхневі, необґрунтовані відповіді на поставлені питання, у відповіді в процесі захисту є значні похибки та відсутні обґрунтовані висновки, що суттєво впливає на її повноту та змістовність;

0 балів – здобувач неспроможний надати відповіді на поставлені питання.

Оцінка проходження навчальної практики та захисту звіту здобувачів вищої освіти здійснюється членами комісії на основі сумарної оцінки за якість і повноту підготовки звіту та його захисту. Рішення комісії є остаточним.

Таблиця 6.1

Шкала оцінювання навчальної практики

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік	Залік	
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	незараховано (без права перездачі)

Дотримання умов доброчесності

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти у формі звітів з практики будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в звіті здобувача вищої освіти є підставою для його не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

В Університеті наявні документи, які містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ЛНУ <http://surl.li/eotyfw>; Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка <http://surl.li/efvcas>; Кодекс академічної доброчесності Львівського національного університету імені Івана Франка

<http://surl.li/rkodhd>; Декларація про дотримання академічної доброчесності працівником у Львівському національному університеті імені Івана Франка <http://surl.li/dakbaa>; Декларація про дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка <http://surl.li/uaxzjx>. Документи розміщені за посиланням <http://surl.li/msnbyu>. Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Львівського національного університету імені Івана Франка.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правова база

1. Нормативно-правова база 1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517#Text>
4. Митний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
6. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
9. Закон України «Про Національний банк України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 29. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679_14#Text. Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/reg_practice.pdf

Додаткова література

1. Ватаманюк-Зелінська У.З., Ситник Н.С., Стасишин А.В., Круглякова В.В. Бюджетний менеджмент : навчальний посібник. Львів. «Магнолія», 2021, 511 с.
2. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси : навчальний посібник: експрес курс. Харків. Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.
3. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
4. Ситник Н. С., Дубик В.Я., Круглякова В.В. Вступ до фаху : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 256 с.

5. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Західна О. Р. та ін. Фінанси об'єднаних територіальних громад : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 536 с.
6. Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В. Бюджетна система в таблицях і схемах : навчальний посібник. Львів. Видавництво: Апріорі, 2017. 180 с.
7. Ситник Н.С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
8. Ситник Н.С., Стасишин А. В., Попович Д.В., Сич О.А. та ін. Фінанси бізнесу: навчальний посібник. Львів. Видавництво «Апріорі», 2019. 432с.
9. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Дев'яткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
10. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Гукалюк А.Ф., Західна О.Р., Сич О.А., Шушкова Ю.В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 845 с.
11. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як? : навчальний посібник. Авт. кол. Київ, 2019. 272 с.
12. Шкварчук Л.О. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування» : навчальний посібник. Львів : Простір-М, 2019. 230 с.

**ДОДАТКИ ДО ЗВІТУ ПРО
ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ПРАКТИКИ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

З В І Т
про проходження навчальної практики

(тема згідно номеру варіанту)

Здобувача(ки) ___ курсу _____ групи
спеціальності _____

освітньої програми _____

_____

(підпис)

_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики від кафедри

_____

(підпис)

_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____

_____

(підпис)

_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____

(підпис)

_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____

(підпис)

_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ЛЬВІВ 20___

Зразок оформлення структурної компоненти «ЗМІСТ»

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
1. Сутність державного регулювання фінансового ринку України	5
2. Характеристика механізму регулювання та контролю на фінансовому ринку України	9
3. Сутність, функції та призначення державного регулювання фінансового ринку	13
4. Аналіз механізму державного регулювання фінансового ринку України	18
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
ДОДАТКИ	25

Зразок оформлення структурної компоненти «ВСТУП»

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний фінансовий ринок як соціально економічна реальність поточної глобальної фінансової кризи являє собою досить складну у функціональному та інституціональному аспектах систему, осмислення та розуміння якої можливе лише в межах багаторівневого підходу методами економічного пізнання. Цей базовий сегмент (підсистема) в структурі цілісної ринкової системи господарювання має дієві ринкові механізми саморозвитку і саморегулювання, а з іншого боку – є об'єктом досить активного державного втручання. Це обумовлено тим, що в режимі свого нормального функціонування фінансовий ринок позитивно впливає на економіку будь-якої країни, а в періоди відхилень від такого режиму має місце його негативний вплив не тільки на економічні, але й на суспільні процеси в цілому. При такій ситуації державне регулювання фінансового ринку стає об'єктивною необхідністю.

У сучасних умовах, які склалися в Україні, розвиток фінансового ринку має стати каталізатором відновлення національної економіки. Надзвичайно важлива роль фінансового ринку зумовлена тим, що діяльність фінансових інститутів забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів та створює умови для активізації інвестицій. В свою чергу, стабільний розвиток та ефективність функціонування фінансового ринку залежать від добре налагодженої системи державного регулювання всіх його сегментів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії фінансів, зокрема фінансового ринку, зробили такі відомі зарубіжні вчені, як Д. Б'юкенен, К. Віксель, Дж. Гелбрейт, С. Глаз'єв, К. Ерроу, В. Мау, Г. Марковіц, А. Маршалл, Ф. Модільяні, А. Пігу, П. Самуельсон, Дж. Стігліц. Серед вітчизняних науковців, які займалися дослідженням цієї сфери, слід

виділити роботи Л.М. Алексеєнко, О.І. Барановського, О.Д. Василика, О.В. Герасименка, В.М. Гриньової, Б.А. Карпінського та інших.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні перспектив розвитку державного регулювання фінансового ринку України.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних завдань:

- розкрити економічну сутність, структуру та функції фінансового ринку;
- висвітлити інформаційне забезпечення державного регулювання фінансового ринку;
- дослідити та проаналізувати сучасний стан державного регулювання фінансового ринку;
- обґрунтувати перспективи розвитку державного регулювання фінансового ринку.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти державного регулювання та контролю на фінансовому ринку.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси державного регулювання та контролю на фінансовому ринку України, ефективність сучасного державного регулювання основних елементів та їх взаємодія.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні дані, наукові праці та монографічні видання вітчизняних та зарубіжних вчених з питань державного регулювання фінансового ринку України.

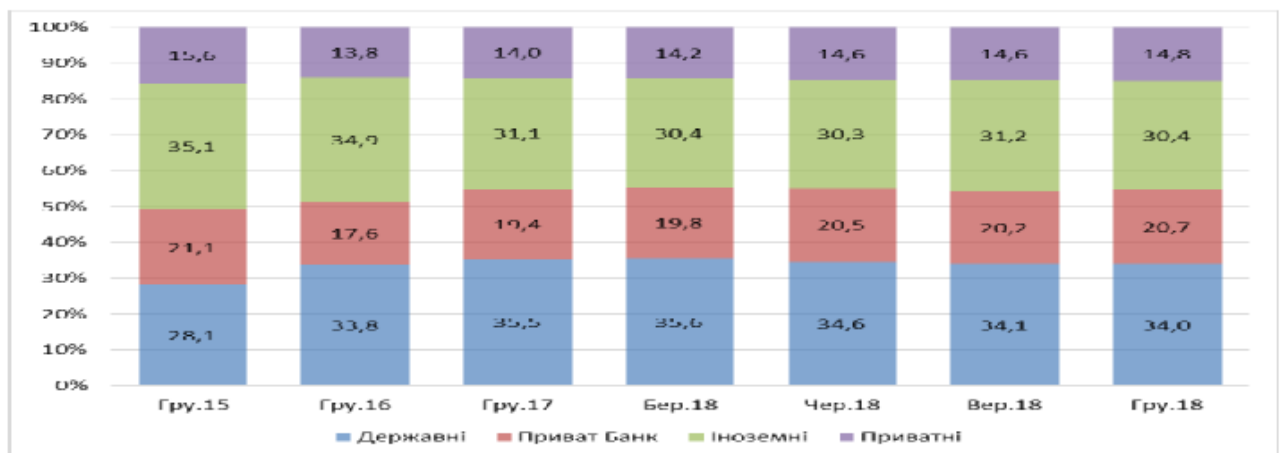
Зразок оформлення аналітичної частини звіту (пункт 4.«Аналіз.....»)

Безумовно, склад інституцій інфраструктури фінансового ринку є доволі неоднорідним як з кількісної, так і якісної точок зору. Так, станом на 31.12.2018 року в Україні функціонувало 77 банківських установ. За минулий рік кількість діючих банків в Україні зменшилась на п'ять установ, на які припадало 1,2% чистих активів сектору на початок 2018 року:

- два банки реорганізувалися у фінансові компанії;
- два банки приєдналися до інших за спрощеною процедурою;
- один банк визнано неплатоспроможним.

Неплатоспроможним упродовж року було визнано банк з російським капіталом у зв'язку із втратою ним ліквідності, погіршенням фінансового стану та через те, що власники не вжили заходів для запобігання неплатоспроможності. Відповідно, на початок 2019 року в Україні налічувалось 77 платоспроможних банків.

Унаслідок інтенсивного кредитування населення серед груп банків зросли частки АТ «КБ ПРИВАТБАНК» та приватних банків у чистих активах – на 1,3 в.п. та 0,9 в.п. – до 20,7% та 14,8% відповідно. Водночас ступінь концентрації у секторі впродовж останніх двох років не змінювалася: на 20 банків припадає 91% чистих активів, динаміку можна побачити на рис 4.1.

Рис. 4.1. Розподіл чистих активів за групами банків, %

Джерело: складено на основі [25]

Проте Індекс Херфіндаля-Хіршмана (Індекс Херфіндаля-Хіршмана (ННІ) – індикатор концентрації на банківському ринку. Він розраховується як сума квадратів часток окремих банків у загальному обсязі. Може мати значення від 0 до 10 000) за чистими кредитами стабільно перебував на рівні близько 1 000, що свідчить про все ще помірну сконцентрованість сектору.

Водночас позиція державних банків, як і раніше, залишається домінуючою на ринку – на них припадає 54,7% активів і 56,4% зобов'язань сектору.

Загальна кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2018 становила 281, детальніше представлено у таблиці 4.1.

У тому числі СК “life” – 30 компаній, СК “non-life” – 251 компанія, (станом на 31.12.2017 – 294 компанії, у тому числі СК “life” – 33 компанії, СК “non-life” – 261 компанія). Кількість страхових компаній продовжує тенденцію до зменшення, так, за 2018 рік порівняно з 2017 роком кількість компаній зменшилася на 13 СК, порівняно з 2016 роком зменшилася на 29 СК.

Таблиця 4.1

Кількість страхових компаній у 2016 – 2018 роки

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2016	Станом на 31.12.2017	Зміни у 2018 році		Станом на 31.12.2018
			внесено інформацію	виключено інформацію	
Загальна кількість	310	294	4	17	281
в т.ч. СК “non-Life”	271	261	4	14	251
в т.ч. СК “Life”	39	33	0	3	30

Джерело: складено на основі [26]

За 2018 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,4%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з 2017 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП залишилась на рівні 2017 року та становила 1,0%.

У порівнянні з 2017 роком на 5 935,7 млн грн (13,7%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій

збільшився на 5 929,9 млн грн (20,8%).

Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всім видам страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, “Зелена картка”) (збільшення валових страхових платежів на 2 362,1 млн грн (22,3%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 1 341,3 млн грн (26,3%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 992,4 млн грн (34,1%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 899,0 млн грн (25,0%)); страхування кредитів (збільшення валових страхових платежів на 748,6 млн грн (2 рази)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 605,4 млн грн (21,0%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 454,9 млн грн (55,1%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 445,7 млн грн (34,1%).

Таким чином, бачимо, що, незважаючи на те, що кількість страхових компаній з кожним роком зменшується, кількість договорів та валові страхові премії мають позитивну динаміку.

Це пояснюється декількома факторами. По-перше? зменшення числа страхових компаній викликане не скільки зменшенням попиту на страхові послуги, скільки тим, що йде “очищення” ринку від ненадійних та фінансово неспроможних страховиків. По-друге, події, що відбулись у 2013 і 2014 роках, змусили населення змінити свої погляди щодо страхування життя, активів та відповідальності. Динаміка розвитку страхових компаній представлена у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

Динаміка розвитку страхових компаній України

Назва показника	2016	2017	2018
Кількість страхових компаній	310	294	281
Валові страхові премії, млн грн	35 170,3	43 431,8	49 367,5
Валові страхові виплати, млн грн	8 839,5	10 536,8	12 863,4
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, тис од.	61 272,8	70 658,2	77 495,0

Джерело: складено на основі [27]

І третім фактором є плідна співпраця з іноземними партнерами та вихід на національний ринок страхових компаній з іноземним капіталом.

Отже, страховий бізнес України, як і більшість інших сфер, сьогодні працює на ситуативних рішеннях, без прийняття довгоочікуваних нормативно правових актів, системної політики і підтримки держави. Саме тому розвиток страхової галузі в Україні вимагає розроблення і поетапної реалізації заходів, спрямованих на підвищення контролю якості страхових послуг, що неможливо реалізувати без залучення інвестицій. За даними “Insurance Top”, зараз на ринку є величезний попит на кредитування, але банки поки не поспішають вкладати кошти в реальний сектор економіки.

Зразок оформлення структурної компоненти “ВИСНОВКИ”

ВИСНОВКИ

На основі розглянутої та проаналізованої теми можна зробити такі висновки:

1. Державне регулювання полягає в здійсненні державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком та запобіганні зловживанням і порушенням у цій сфері і здійснюється уповноваженими державними органами та охоплює всі напрями регулювання у межах національного фінансового ринку. Ефективність державного регулювання ринку фінансових послуг України може бути досягнена лише за умов дотримання таких принципів як: захист інвесторів та споживачів фінансових послуг, забезпечення умов для справедливості, ефективності та прозорості фінансового ринку, зниження системних ризиків як інвесторів та споживачів фінансових послуг, так і фінансових установ.

2. Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється щодо ринку банківських послуг – Національним банком України; щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів – Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку; щодо інших ринків фінансових послуг – спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

3. Дотримуючись розробленої Комплексної програми розвитку фінансового сектору України фінансовий ринок та економіка країни в цілому зможе досягти позитивних результатів за основними показниками економічного зростання та фінансової стабільності держави.

На основі проведеного дослідження наукових і законодавчо-нормативних джерел можна зробити висновок, що існуюча система форм та інструментів державного регулювання фінансового ринку має ряд недоліків: нечіткий

розподіл сфер діяльності різних органів державного регулювання; наявність відмінності засобів та методів впливу різних органів регулювання; недосконалість законодавчої бази державного регулювання неузгодженість норм загального і спеціального законодавства відсутність комплексних нормативно-правових актів щодо діяльності окремих фінансових посередників; високий рівень політичних, економічних та інших ризиків; відсутність довгострокової стратегія.

4. Для удосконалення державного регулювання фінансового ринку необхідно формування і затвердження довгострокової стратегії розвитку фінансового ринку України і відповідної системи державного регулювання та приведення системи державного регулювання у відповідність до міжнародних принципів і сучасних вимог розвитку фінансових відносин.

Зразок оформлення “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Венгер В. В. Фінанси: навчальний посібник, Київ: Центр учбової літератури, 2009. С. 24-35
2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник, Київ: Атіка, 2007. С. 121
3. Карлін М.І., Горбач Л.М., Новосад Л.Я. Державні фінанси в транзитивній економіці: навчальний посібник, Київ: Кондор, 2011. 220 с.
4. Селюченко Н.Е., Шмігельська З. К. Управління фінансовою системою України, Львів: вісник НУ “Львівська політехніка”. 2012. №725. с. 366
5. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <https://rada.gov.ua/>
6. Президент України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/>
7. Кабінет Міністрів України: офіційний веб-сайт URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
8. Борисова І.С., Зоря О.П. Фінанси, гроші та кредит: навчальний посібник, Полтава: РВВ ПДАА. 2011. С. 34
9. Державна аудиторська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/>
10. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
11. Національний Банк України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.bank.gov.ua/>
12. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
13. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96>

14. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-17. Відомості РР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
15. Солошкіна І. В. Фінансові послуги в Україні: адміністративно правове регулювання: монографія, Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. С. 219
16. Примостка Л.О., Диба М.І., Краснова І.В., Банківська система України: інституційні зміни та інновації: кол. моногр., Київ: КНЕУ, 2015. С. 234
17. Афанасьєв М.П., Кривоногов І.В. Модернізація державних фінансів, Київ. 2012. С. 245
18. Гриценко А. А. Інститут таргетування інфляції: зарубіжний досвід і перспективи запровадження в Україні, Київ. 2011. С. 172
19. Макроекономічний огляд НБУ. Офіційний веб-сайт НБУ. URL: <http://www.bank.gov.ua>
20. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
21. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
22. Хома О.Б., Угринюк О.Г. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку похідних цінних паперів в Україні: Молодий вчений. 2017. №5. С. 769-774.
23. Томашевська А. В., Смиковчук Т.В. Рівень ВВП України: динаміка та стан розвитку: Науковий вісник Ужгородського національного університет. 2018. №20. С. 2
24. Кабаці Б.І. Теоретичні аспекти дослідження впливу фінансово кредитного механізму регулювання на економічне зростання: Науковий вісник НЛТУ України. 2013. № 23.17. С. 210
25. Артеменко Л.Б., Ціх Г.В. Оцінка стану та шляхи забезпечення економічного зростання в Україні: Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем, ТНТУ ім. Івана Пулюя. 2017. С. 32-35.
26. Іванов О., Волошина О. Валовий внутрішній продукт 2010-2018 рр.:

Офіс фінансового та економічного аналізу Верховної Ради України. 2018. С.

27. Тіверіадська Л.В Інфляційні процеси та соціально-економічні наслідки в Україні. Економічний простір. 2015. №93. С. 3-7.

28. Коментарі НБУ щодо інфляції та ВВП України: Офіційний веб-сайт НБУ. URL: <http://www.bank.gov.ua>

